

Høringsuttalelse – veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergiloa og havenergiforskrifta

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til forslag til Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader til havs som Olje- og energidepartementet (OED) har sendt på høring.

For NJFF er det viktig at all videre satsing på fornybar energi bør skje ut fra en helhetlig strategi som sikrer at man kan ta vare på både klima og natur. Tap av natur er, sammen med klima, en av vår tids største miljøutfordringer. Utfordringene henger sammen og dårlige løsninger for natur vil påvirke klimaet og omvendt. Valg av løsninger som ivaretar hensynene til begge disse utfordringene må derfor være målet. Dette er også klart understreket av både FNs klimapanel og det internasjonale naturpanelet i flere rapporter.

NJFF er blant de som har pekt på havvind som et mulig satsingsområde for utbygging av ny fornybar energi og en del av omstillingen til et fornybart samfunn. Som for annen energiutbygging, må også en satsing på havvind ta hensyn til eksisterende naturmiljø. Utgangspunktet må være at naturmiljøet må ivaretas også her, på samme måte som det må ivaretas på land. Dette må framgå klart gjennom rammer og vilkår både for utbygging og drift av anlegg.

NJFF anmoder derfor om at naturmangfoldlovens generelle bestemmelser gjøres gjeldende for alle norske havområder. Disse bestemmelsene må legges til grunn for utredningskrav og behandling av søknader og konsesjoner. Det innebærer at kravene som NJFF og andre organisasjoner har stilt til behandling av vindkraftanlegg på land også bør gjøres gjeldende for håndtering av planer om havvinnanlegg. Hensynet til sjøfugl, trekkfugl, havpattedyr og fiskebestanders bruk av de aktuelle utbyggingsområdene er temaer som må fanges opp og ivaretas på en god måte. Det må ikke bli slik at fordi det er langt til nærmeste nabo (spesielt for flytende havvind), så kan kravene med hensyn til å ivareta disse hensynene senkes. Videre bør det komme et klart signal om at det ikke vil være aktuelt å etablere havvinnanlegg i marine verneområder.

NJFF vil derfor anmode om at departementet ivaretar følgende i det videre arbeidet med veileder og krav til konsesjonsrunder for havvindprosjekter:

- Naturmangfoldlovens generelle bestemmelser må gjelde for alle havvindprosjekter
- Miljømyndighetene må få et overordnet ansvar for kartlegging av naturmangfold og myndighet til å avslå utbygginger som ikke er forenelige med nødvendige miljøhensyn
- Aktuelle områder for etablering av havvind må legges utenfor aktuelle områder for marint vern
- Den nye handlingsplanen for sjøfugler, som er under utarbeidelse, må legges til grunn for utvelgelse av områder for etablering av havvind. Mange av våre sjøfugler har en utsatt bestandssituasjon, og utviklingen går ikke i riktig retning. Det er viktig at havvinnanlegg ikke kommer i konflikt med sjøfuglenes bruk av havområdene.

Nedenfor vil vi kort kommentere noen momenter vi mener er viktig at legges til grunn for det videre arbeidet med havvind.

Miljømyndighetenes rolle og ansvar

Miljømyndighetene bør tildeles oppgaven og ansvaret med hensyn til å kartlegge naturverdier, sårbarhet og eventuelle potensielle naturkonflikter for områder som vurderes som aktuelle for havvind. Miljømyndighetene besitter overordnet naturkunnskap som vil være verdifullt i dette arbeidet. Det vil være naturlig at de har en dialog med fiskerimyndighetene i dette arbeidet. NJFF er opptatt av å sikre at man gjennom å tillegge Miljødirektoratet en slik rolle vil legge grunnlag for en helhetlig kartlegging og vurdering av naturgrunnlaget.

Konsekvensutredninger

Det er også viktig at miljømyndighetene kan sette minimumskrav for konsekvensutredninger av virkningene på miljø og natur, samt ha myndighet til å avslå konsesjoner som har negative konsekvensene for naturmangfoldet og eksempelvis kommer i konflikt med viktige områder for eksempelvis fisk eller sjøfugl, herunder viktige trekkruiter for fugl.

NJFF vil også understreke viktigheten av at det innhentes ny, oppdatert informasjon og kunnskap når virkningene på miljø og natur skal vurderes. Det vil ikke være tilstrekkelig at konsekvensutredninger tar utgangspunkt i «relevant og tilgjengelig informasjon» slik det heter i høringsnotatet fra departementet. Det er viktig at konsesjonsbeslutninger treffes på en tilstrekkelig og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Ved mangelfullt kunnskapsgrunnlag må det innhentes nødvendig kunnskap for å fatte gode beslutninger som ivaretar naturhensyn selv om dette vil medføre en lengre saksbehandlingstid.

NJFF vil også vise til høringsinnspillet fra Norsk Friluftsliv, og deres innspill om videre kunnskapsinnhenting.

Miljøfaglig godkjenningsvedtak

NJFF har tatt til orde for at det er ønskelig med et todelt konsesjonsvedtak i energisaker. Miljømyndighetene tar stilling til om det bør gis konsesjon ut fra naturfaglige vurderinger og effekter fra omsøkt tiltak på naturmangfold. Når det foreligger et slikt godkjenningsvedtak fra miljømyndighetene, kan det sendes inn en konsesjonssøknad til energimyndighetene. Dette bør også omfatte konsesjonssøknader for havvindprosjekter.

Andre aktuelle forhold

NJFF vil vise til kommentarene fra Norsk Friluftsliv når det gjelder konsekvenser av ilandføring og framføring av strøm, tilbaketrekking av konsesjon og nedleggelse, tilbakeføring og beredskap, og støtter disse.

NJFF støtter også forslagene fra Norsk Friluftsliv til konkrete endringer i havenergilooven, havenergiforskriften og i Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs.

Avslutningsvis vil NJFF komme med noen korte merknader til noen av punktene i utkastet til veileder:

Departementets vektlegging i behandling av konsesjonssøknaden

Prinsippet om at prosjektet skal ha en positiv samfunnsnytte ligger også til grunn for dagens konsesjonsvedtak. Det er en samlet vurdering av positive og negative interesser som skal gi grunnlag for om det gis konsesjon eller ikke.

Det er to forhold som NJFF vil trekke fram i den forbindelse. Det ene er det faktum at selve konsesjonsvedtaket på en langt bedre måte må synliggjøre disse vurderingene og avveiningene enn hva som er tilfellet i dag. Vurderingene rundt ulempene for allmenne interesser, herunder naturmiljø og friluftsliv, og hvordan disse er vurdert, må framgå klart av vedtaket. Dette vil bidra til bedre konsesjonsvedtak og, slik vi vurderer det, også til at det blir en bedre vurdering av allmenne interesser totalt sett.

Det andre som NJFF er opptatt av, er at effekter av påvirkninger av naturmiljøet må gjøres både i forhold til utfallet av konsesjonssøknaden, samt i forhold til eventuell plassering av anlegget og krav om avbøtende tiltak dersom det konkluderes med at det skal gis konsesjon. Naturmiljøet og hensynet til friluftsliv er sentrale allmenne interesser som må bli godt ivarettatt i alle deler av prosessene og i de konkrete vedtakene.

Innhold i søknader og praktisk informasjon – innhold i melding med forslag til prosjektspesifikt utredningsprogram

NJFF mener utkastet til veileder gir en grei beskrivelse av innhold i forhold meldingen også når det gjelder vurdering av virkning på miljø og samfunn og krav til konsekvensutredninger. NJFF vil her gjenta vårt krav om at miljømyndighetene må tildeles myndighet til å godkjenne konsekvensutredningsprogrammet, samt stille krav om vilkår til de som skal påta seg utredninger og innhenting av kunnskap for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget. Dette vurderer NJFF som avgjørende for å sikre en nødvendig faglig kvalitetssikring.

NJFF vil understreke viktigheten av at konsekvensutredningene redegjør for kunnskapsmangler, beskriver aktuelle tiltak for eventuelt å redusere vesentlige skadevirkninger for miljø og friluftsliv samt planlagt miljøovervåking.

Innhold i søknader og praktisk informasjon – innholdet i konsesjonssøknad

Selv om konsekvensutredningen skal følge konsesjonssøknaden, er det viktig at det også av selve søknaden framgår tydelige eventuelle ulemper for allmenne interesser, herunder naturmiljø og friluftsliv for alle de omsøkte alternativene. Tilsvarende bør også gjelde for eventuelle avbøtende tiltak.

Innhold i søknader og informasjon – innholdet i søknad om godkjenning av detaljplan

NJFF vil understreke viktigheten av at detaljplanen inneholder plan for nedlegging og fjerning av energianlegget. Dette har vist seg å være et viktig punkt blant annet for landbaserte vindkraftanlegg. NJFF ønsker primært at utbygger må stille med økonomisk garanti for opprydding mm, og at dette nedfelles i konsesjonsvedtaket.

Innhold i søknad og informasjon – praktisk informasjon

NJFF vil understreke at anslagene om forventet saksbehandlingstid også må ta høyde for et eventuelt behov for langtidsundersøkelser med hensyn til mulige effekter på naturmiljøet. Et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å kunne ta nødvendige vurderinger for et konsesjonsvedtak, kan være avhengig av å se på mulige effekter over tid.

Hvalstad, 19.08.2021

Siri Parmann

Fagsjef, Norges Jeger- og Fiskerforbund